

Sygn. akt III AUa 1884/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Maria Małek - Bujak (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Ansion SSA Ewa Piotrowska
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2012 r. w Katowicach

sprawy z odwołania J. Ż. (J. Ż.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 4 czerwca 2012 r. sygn. akt X U 840/12

oddala apelację.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 1884/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 6 marca 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu J. Ż. (ur. (...)) prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu organ rentowy powołał art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. z 2004r. Dz. U. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.) i stwierdził, że ubezpieczony nie spełnia wymienionych w niej przesłanek do nabycia prawa do emerytury, bowiem nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnym charakterze, a jedynie 13 lat, 10 m-cy i 2 dni.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Zarzucił, że na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił 15 lat pracy w szczególnym charakterze.

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2012r. (sygn. akt X U 840/12 Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do wcześniejszej emerytury od daty rozwiązania stosunku pracy, tj. od 22 maja 2012r.

Na podstawie akt emerytalnych i akt kapitałowych - Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury w dniu 8 lutego 2012r. Organ rentowy ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999r. wykazał łącznie 27 lat, 7 miesięcy i 9 dni okresów ubezpieczenia, w tym 13 lat, 10 miesięcy i 2 dni okresów pracy wykonywanych w szczególnych warunkach. Do okresów pracy w szczególnych warunkach organ rentowy zaliczył odwołującemu okres zatrudnienia w Hucie (...) od 16 września 1975r. do 27 kwietnia 1976r. na stanowisku ustawiacza prostowacza-obcinacza (operator linii rdzeni elektrodowych) oraz okres od 29 maja 1978r. do 30 kwietnia 1979r. na stanowisku j.w. Do pracy w szczególnych warunkach organ rentowy zaliczył również okres zatrudnienia odwołującego w KWK (...) od 5 września 1970r. do 28 czerwca 1973r. w charakterze młodszego górnika pod ziemią i od 26 września 1988r. do 31 grudnia 1998r. pracy wykonywanej w (...) S.A. w K. . Do stażu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy nie zaliczył zasiłków chorobowych wypłaconych odwołującemu po 14 listopada 1991r.

Na podstawie przesłuchania odwołującego w charakterze strony, Sąd ustalił, iż w okresie od 16 maja 1979r. do 30 czerwca 1988r. pracował w Kombinacie (...) w K. w charakterze zbrojarza, betoniarza i hakowego.

Na okoliczność wykonywanej pracy odwołujący przedłożył jedynie świadectwo pracy z dnia 30 czerwca 1988r. (w aktach kapitałowych), nie przedłożył natomiast świadectwa pracy w szczególnych warunkach. Praca zbrojarza wykonywana przez odwołującego świadczona była przy budowie osiedli mieszkaniowych. Zbrojenia wykonywane były za pomocą prętów metalowych. Praca odbywała się w huku i zapyleniu.

Odwołujący rozwiązał stosunek pracy z (...) S.A. w dniu 21 maja 2012r.

Powołując jako podstawę prawną rozstrzygnięcia art. 184 cyt. ustawy o emeryturach i rentach i § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (...), których treść przytoczył, Sąd I instancji wywiódł, że w postępowaniu sądowym dopuszczalne jest przeprowadzenie wszelkich dowodów dla wykazania okoliczności mających wpływ na prawo do świadczenia i to również wtedy gdy pracodawca wystawił świadectwo pracy, a ZUS kwestionuje jego treść, jak i wtedy gdy ubezpieczony nie przedłożył organowi rentowemu świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone przed Sądem pozwoliło na ustalenie, iż praca odwołującego wykonywana w okresie od 16 maja 1979r. do 30 czerwca 1988r.

w Kombinacie (...) w K. w charakterze zbrojarza, betoniarza i hakowego, również była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach i odpowiada wykazowi A,

Dział V, poz. 4 cytowanego wyżej rozporządzenia - prace zbrojarskie i betoniarskie.

Tym samym ubezpieczony spełnił warunki do nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 powołanej na wstępie ustawy w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.)

Apelację od wyroku złożył organ rentowy.

Zarzucał naruszenie przepisów postępowania, a to art. 227 w zw. z art. 233 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego poprzez sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz

przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, w tym ustalenie, że ubezpieczony będąc zatrudnionym w Kombinacie (...) - Zakładzie Produkcji (...)

w K. w okresie od 16 maja 1979r. do 30 czerwca 1988r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w warunkach szczególnych na stanowiskach zbrojarza oraz betoniarza i naruszenie prawa materialnego, a to § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku (...), poprzez błędne ustalenie, iż odwołujący

w okresie zatrudnienia w Kombinacie (...) - Zakładzie Produkcji (...) w K. od 16 maja 1979r. do 30 czerwca 1988r. wykonywał stale

i w pełnym wymiarze czasu prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, Dziale V poz. 4 będącym załącznikiem do wyżej powołanego rozporządzenia, jak również przyjęcie, iż okresy przerw w świadczeniu pracy spowodowanych niezdolnością do pracy, za które odwołujący otrzymał świadczenia pieniężne z tytułu choroby, podlegają uwzględnieniu do pracy w warunkach szczególnych i nieuzasadnione pominięcie treści przepisu art. 32

ust. 1 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), a nadto naruszenie przepisu art. 184

w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz.1227 ze zm.) przez uznanie, iż ubezpieczony wykazał wymagane przepisami 15 lat pracy w warunkach szczególnych

i spełnił warunki do nabycia uprawnień emerytalnych w obniżonym wieku emerytalnym, wynoszącym 60 lat.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości

i oddalenie odwołania, względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu podniósł, że zgodnie z dołączonym do wniosku o świadczenie

(tom akt dotyczących kapitału początkowego) wystawionym w dniu 30 czerwca 1988r. świadectwem pracy, w okresie od 16 maja 1979r. do 30 czerwca 1988r. odwołujący zajmował następujące stanowiska: pomocnika zbrojarza, betoniarza oraz hakowego. Z w/w dokumencie nie wynika, w jakich dokładnie czasookresach ubezpieczony piastował poszczególne stanowiska. Nie potwierdzają tego również zapisy dokonane przez zakład pracy w legitymacji ubezpieczeniowej, w której widnieje jedynie zapis z daty zatrudnienia (pomocnik zbrojarza), jak również z kartotek zarobkowych z lat 1980-1983 oraz 1985-1988. Wystarczającego dowodu, zdaniem apelującego, nie stanowią bowiem widniejące na kartach zapisy, iż ubezpieczonemu od stycznia 1985r. do kwietnia 1986r. wypłacany był tzw. dodatek szkodliwy. Z przedłożonej do wniosku dokumentacji wynika natomiast, iż w okresie od września 1982r. do grudnia 1984r. odwołujący przebywał na urlopie bezpłatnym z uwagi na pracę za granicą na budowie eksportowej, ale na potwierdzenie powyższego, ubezpieczony również nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, ani innego dokumentu, poza umową o pracę, potwierdzającego, że przez cały okres pracy na eksporcie faktycznie wykonywał prace na stanowisku zbrojarza.

Apelujący zaznaczył, iż zgodnie z Wykazem A, Działem V poz. 4 stanowiącym załącznik do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych

z dnia 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrostu emerytur i rent, wydanego na podstawie delegacji zawartej w § 1 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., pracami w warunkach szczególnych są jedynie prace na stanowiskach zbrojarza oraz betoniarza.

W/w Wykaz nie kwalifikuje jako pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia na stanowiskach hakowego oraz pomocnika zbrojarza.

Organ rentowy zarzucił, że Sąd I instancji oparł się wyłącznie na wyjaśnieniach samego zainteresowanego, nie dokonując jakiegokolwiek weryfikacji jego twierdzeń w oparciu o dokumentację źródłową. Zatem, w tym zakresie, postępowanie dowodowe winno zostać uzupełnione o przeprowadzenie dowodu z dokumentacji osobowej odwołującego przekazanej do Archiwum Zlikwidowanych Przedsiębiorstw Państwowych w T. przez likwidatora Przedsiębiorstwa Produkcji i Usług (...) w K..

Odnosząc się do kwestii uwzględnienia przez Sąd I instancji do okresu pracy w warunkach szczególnych, mającego wpływ na prawo do świadczenia okresów, w których ubezpieczony pozostawał niezdolny do pracy z uwagi na orzeczoną czasową niezdolność, organ rentowy wskazał, iż obowiązujące przepisy posługują się określeniami „okres zatrudnienia” i „okres wykonywania pracy”, które to pojęcia nie są tożsame, ponieważ stosunek pracy może trwać mimo nie wykonywania pracy. Skoro ustawodawca uzależnia szczególne uprawnienia do świadczeń od wykonania pracy, tym samym przy ustalaniu okresu pracy w warunkach szczególnych, jako okresu takiej pracy, nie można uwzględniać okresów służby wojskowej, okresów urlopu bezpłatnego a także wypłaconych po dniu 15 listopada 1991r. wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków chorobowego, macierzyńskiego oraz opiekuńczego, a także okresów przebywania na urlopie macierzyńskim.

Zdaniem apelującego, zgodnie z treścią ust. 2 art. 32 ustawy emerytalnej, dla celów ustalenia uprawnień emerytalnych z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia - stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Niewątpliwym jest, iż w okresach wskazanych powyżej, w tym w okresach niewykonywania pracy z uwagi na orzeczoną czasową niezdolność, pracownicy pozostają poza stanowiskami pracy, a zatem nie powstaje narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia, co stanowi istotę obniżenia wieku emerytalnego.

Dalej apelujący podniósł, że wprowadzając ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych ustaw art. 32 ust. 1 a do ustawy emerytalnej, ustawodawca uściślił dotychczasową regulację, poprzez zawężenie okresów zaliczanych do pracy w warunkach szczególnych jedynie do okresów faktycznego wykonywania pracy na danym stanowisku. Powołany przepis obecnie wyraźnie określa, jakie okresy nie są uwzględniane do zatrudnienia ustalonego w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a zatem stanowi niejako wykładnię dotychczasowych przepisów.

Ponadto, organ rentowy wskazuje na przejściowy charakter regulacji art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, której celem jest stopniowe wygaszanie wcześniejszych uprawnień emerytalnych. Zatem brak jest podstaw by ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r. traktować „łagodniej” niż pracowników przechodzących na emeryturę na podstawie art. 32.

Ubezpieczony na rozprawie w dniu 6 listopada 2012r. wniósł o oddalenie apelacji i oświadczył, że dysponuje dowodami w postaci zeznań świadków, którzy w spornym okresie wraz z nim pracowali na tych samych stanowiskach.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Przy uwzględnieniu wyników postępowania uzupełniającego, apelacja organu rentowego okazała się nieuzasadniona.

Spór w niniejszym procesie dotyczył uprawnień ubezpieczonego do emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 powołanej na wstępie ustawy, a do istoty sporu należało ustalenie, czy ubezpieczony wykazał, iż wykonywał

co najmniej przez 15 lat pracę w warunkach szczególnych, wymienioną w wykazie A stanowiącym załącznik do powołanego na wstępie rozporządzenia.

Zgodnie z treścią tych przepisów, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, przy czym według ust. 2 dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zastosowanie w tej sytuacji ma przepis § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 powołanego na wstępie rozporządzenia, w myśl którego pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wobec zarzutów organu rentowego, dotyczących naruszenia art. 227 w zw. z art. 233 k.p.c. oraz z uwagi na zgłoszenie przez ubezpieczonego dowodu z zeznań obecnych w dniu rozprawy świadków, Sąd Apelacyjny, stosownie do treści art. 382 k.p.c. uzupełnił postępowanie i dopuścił dowód z zeznań świadków M. K. i A. K., na okoliczność charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego w spornym okresie.

Na ich podstawie ustalił, że świadek M. K., który okazał na rozprawie świadectwo pracy z dnia 29 marca 1991r., dołączone w kserokopii do akt sądowych (k. 38 a.s.) był zatrudniony od 8 czerwca 1978r. do 31 marca 1991r. jako zbrojarz - betoniarz. Z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, przeszedł na emeryturę w obniżonym wieku. Pracował wraz z ubezpieczonym w tym samym wydziale, wykonując tę samą pracę. Także świadek A. K., który był zatrudniony od 1977r. do 1993r., będąc mistrzem betoniarskim pracował wraz z ubezpieczonym, przy czym jako mistrz betoniarski pracował na wszystkich wydziałach przy produkcji elementów betoniarskich. Potwierdził fakt, że ubezpieczony pracował jako zbrojarz i musiał przygotowywać elementy zbrojenia do betonowania. Widywał go codziennie w pracy, bo odbierał od niego gotowe elementy zbrojeniowe do betonowania. Przyznał, że praca zbrojarza nie różniła się od pracy pomocnika zbrojarza, a uprawnienia hakowego mieli wszyscy pracownicy Kombinatu, bo każdy musiał pilnować, jak gotowe elementy były przenoszone przez dźwigowego lub sunnicowego.

Ubezpieczony w wyjaśnieniach stwierdził, że prace w zakładzie miały charakter kompleksowy w zakresie prac zbrojarskich i betoniarskich, które wykonywał naprzemiennie. Stał przywożoną w prętach należało przyciąć, uformować, z tych elementów uzbroić konstrukcję, a potem gotowe elementy przewieźć do form, celem zabetonowania.

Organ rentowy nie kwestionował zeznań świadków.

Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości dał wiarę tym zeznaniom, uznając je za przekonujące i zgodne z materiałem dowodowym dotychczas zebrany w sprawie. Pracodawca ubezpieczonego w spornym okresie istotnie wykonywał klasyczne prace zbrojarskie i betoniarskie przy produkcji gotowych elementów, w tym wielkiej płyty, która była w spornym okresie najczęściej stosowanym materiałem w budownictwie mieszkaniowym. Opisany cykl produkcyjny jest powszechnie znany, a udział w nim ubezpieczonego przy pracach zbrojarskich i betoniarskich (jak stanowi o tym powołany załącznik do rozporządzenia), został przez wskazane zeznania udowodniony.

Mając na uwadze, iż organ rentowy zaliczył ubezpieczonemu 13 lat, 10 m-cy i 2 dni wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze w warunkach szczególnych, zatrudnienie ubezpieczonego w spornym okresie, które trwało od 16 maja 1979r. do 30 czerwca 1988r., nawet po wyłączeniu okresu zatrudnienia na kontrakcie, jest okresem niewątpliwie wystarczającym do uzupełnienia brakującego okresu, a nawet znacznie go przekraczającym .

Zebrany i uzupełniony w sprawie materiał dowodowy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, dał podstawę do przyjęcia, że niewątpliwie ubezpieczony był zatrudniony przy pracach zbrojarskich i betoniarskich, a mając na uwadze wykonywanie prac w całym cyklu produkcyjnym jako betoniarz i zbrojarz, udowodnił niezbędny okres brakujący do 15 lat, wymaganych powołanymi przepisami.

Tym samym, ustalenie poczynione przez Sąd I Instancji, że ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 powołanej na wstępie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jest prawidłowe.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny uznał apelację za nieuzasadnioną i z mocy art. 385 k.p.c., oddalił ją.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR